

ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ
УНІВЕРСИТЕТ МИСТЕЦТВ
ІМЕНІ І. П. КОТЛЯРЕВСЬКОГО

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

СЦЕНІЧНА МОВА

Спеціальність	В6 Перформативне мистецтво	
Спеціалізація	В6.01 Сценічне мистецтво	
Галузь знань	В Культура, мистецтво та гуманітарні науки	
Ступінь вищої освіти	Бакалавр	
Освітньо-професійна програма	«Сценічне мистецтво («Режисура драматичного театру», «Режисура театру ляльок»)»	
Курс	1 - 2	
Семестр	1 - 4	
Обсяг дисципліни (години / ЄКТС)	240 годин / 8 кредити ЄКТС	
Статус дисципліни (обов'язкова / вибіркова)	Обов'язкова	
Мова викладання	Українська	
Інформація про викладача	Прізвище, ім'я, по батькові	Мохленко Ольга Федорівна
	Науковий ступінь, вчене/почесне звання	
	Посада	Старша викладачка кафедри сценічної мови
	Профіль викладача, e-mail	https://num.kharkiv.ua/assets/img/structure/faculties/TF/Mohlenko.pdf olha.mokhlenko@num.kh.ua
Анотація	<p>Стрімкий розвиток сучасного театрального мистецтва, різноманітність його форм вимагають постійного вдосконалення акторської майстерності, в тому числі й майстерності сценічного мовлення. Художні засоби, які використовує сучасний театр, висувають високі вимоги до володіння актором диханням, голосом, дикцією та нормами сучасної української літературної вимови. Режисер має розумітися на специфіці та тонкощах сценічного мовлення в сучасному театрі, тому на заняттях сценічної мови необхідно підготувати майбутніх режисерів театру до вирішення цих задач.</p> <p>Програма охоплює весь комплекс питань, пов'язаних з роботою над сценічним словом: розвинення мовних і голосових можливостей майбутніх режисерів, виховання інтонаційно-мелодичної культури, дикційної та орфоепічної</p>	

	<p>культури, вивчення дійової та стильової природи художнього слова, а також інструментам роботи з акторами над словесною дією. Майбутньому режисерові ці знання і практичні навички допоможуть працювати з акторами над вдосконаленням звучання та покращенням роботи зі словом на сцені.</p>
Мета дисципліни	<p>Формування професійних знань і навичок у галузі техніки сценічного мовлення, необхідних для роботи в професійному театрі; розвиток загальної мовної культури; здатність самостійно працювати над сценічним втіленням різних за жанрами літературних творів засобами сценічного мовлення; засвоєння теоретичних основ курсу сценічної мови; володіння виразністю та дієвістю художнього слова на сцені та використання цих знань у дипломних виставах курсу.</p>
Програмні результати навчання	<p>ПРН02. Мати концептуальні наукові та практичні знання у сфері сценічного мистецтва. ПРН03. Вільно спілкуватися з професійних питань державною та іноземною мовами усно і письмово. ПРН04. Здійснювати пошук необхідної інформації у професійній літературі, в мережі Інтернет та інших джерелах. ПРН05. Застосовувати сучасні цифрові технології та спеціалізоване програмне забезпечення до розв'язання відповідних задач професійної діяльності у сфері сценічного мистецтва. ПРН06. Генерувати та концептуалізувати художню ідею та твір. ПРН07. Обирати, аналізувати та інтерпретувати художній твір для показу (демонстрації), самостійно обирати критерії для його оцінки. ПРН09. Обирати оптимальні технічні та художньо виражальні (режисерські методи, акторські техніки, сценарно-драматургічні, монтажно-композиційні, пластично хореографічні, музичні, просторово-образотворчі) засоби відтворення креативного задуму при реалізації сценічного твору (проєкту). ПРН14. Аналізувати та оцінювати досягнення художньої культури, твори літератури та мистецтва з урахуванням історичного контексту. ПРН15. Знати закони психології творчості. ПРН16. Вміти передавати знання про сценічне мистецтво та практичний досвід фахівцям і нефхівцям. ПРН17. Вміти обирати адекватні засоби презентації результатів власної професійної діяльності у сфері сценічного мистецтва.</p>
Загальні компетентності	<p>ЗК03. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях. ЗК04. Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово. ЗК06. Здатність використовувати інформаційні і комунікаційні технології. ЗК07. Здатність працювати в команді. ЗК08. Цінування та повага різноманітності та мультикультурності.</p>

Фахові (спеціальні) компетентності	<p>СК01. Здатність генерувати задум та здійснювати розробку нової художньої ідеї та її втілення у творі сценічного мистецтва.</p> <p>СК02. Здатність до творчого сприйняття світу та його відтворення у художніх сценічних образах.</p> <p>СК03. Здатність до ефективної діяльності у колективі в процесі створення сценічного твору, керівництва роботою і / або участі у складі творчої групи в процесі його підготовки.</p> <p>СК04. Здатність до професійного опанування змістових (інформаційного, виразно-образного) рівнів сценічного твору.</p> <p>СК05. Здатність до публічної презентації результату своєї творчої (інтелектуальної) діяльності.</p> <p>СК06. Здатність до оперування специфічною системою виражальних засобів (основами сценарної та драматургічної майстерності, монтажно-композиційними та просторово образотворчими основами музичного, образотворчого та пластично-хореографічного мислення, режисерськими методами і акторськими техніками) під час створення сценічного твору.</p> <p>СК08. Здатність оперувати новітніми інформаційними й цифровими технологіями в процесі реалізації художньої ідеї, осмислення та популяризації творчого продукту. СК09. Здатність співвідносити особисте розуміння художньої ідеї та твору із зовнішнім контекстом.</p> <p>СК10. Здатність передавати знання про сценічне мистецтво та практичний досвід фахівцям і нефахівцям.</p> <p>СК11. Здатність аналізувати твори літератури і мистецтва на основі критичного осмислення теорій, принципів, методів і понять сценічного мистецтва.</p> <p>СК14. Здатність враховувати етичні засади професійної діяльності.</p>
Зміст навчальної дисципліни	<p><i>Тема 1.</i> Дисципліна «Сценічна мова»: термінологія, теорія та практика. Побудова та функціонування мовного апарату.</p> <p><i>Тема 2.</i> Дихання.</p> <p><i>Тема 3.</i> Звукоутворення: постановка голосу.</p> <p><i>Тема 4.</i> Норми орфоепії.</p> <p><i>Тема 5.</i> Дикція.</p> <p><i>Тема 6.</i> Динаміка голосу й розділові знаки.</p> <p><i>Тема 7.</i> Дихання і голос.</p> <p><i>Тема 8.</i> Дикція та орфоепія: удосконалення правильної вимови.</p> <p><i>Тема 9.</i> Аналіз тексту: ідейно-тематичний, логічний, дійовий; його архітектоніка.</p> <p><i>Тема 10.</i> Словесна дія у прозовому тексті.</p> <p><i>Тема 11.</i> Сценічна інтерпретація прозового тексту. <i>Тема 12.</i> Віршоване мовлення: системи віршування, поетичні жанри, особливості драматургії віршового твору, мова автора і мова дійових осіб.</p> <p><i>Тема 13.</i> Словесна дія у віршовому тексті.</p> <p><i>Тема 14.</i> Сценічна інтерпретація віршового тексту.</p>
Види занять	Практичні заняття, лекції, самостійна робота
Методи навчання	Під час вивчення навчальної дисципліни використовуються методи навчання: словесний метод

	<p>(дискусія), практичний метод у поєднанні з наочним методом (демонстрація і аналіз на практичних заняттях); робота з навчально-методичною літературою (конспектування, складання реферату); відеометод у сполученні з новітніми інформаційними технологіями та комп'ютерними засобами навчання (дистанційними); самостійна робота (аналіз програмного забезпечення).</p>
<p>Форми, методи та критерії оцінювання</p>	<p>Оцінювання результатів навчання студентів здійснюється за 100-бальною шкалою та шкалою ЄКТС відповідно до Положення про організацію та проведення поточного та семестрового контролю результатів навчання здобувачів вищої освіти.</p> <p>Поточний контроль (має 60 балів): усне опитування теоретичного матеріалу; пошук, затвердження матеріалу і знання тексту на пам'ять для індивідуальних занять; оцінювання за результатами виконання вправ під час практичних та індивідуальних занять, та записаних індивідуальних відео після самостійного тренування.</p> <p>Семестровий контроль (має 40 балів): У 1-3 семестрах – залік, у 4 семестрі – екзамен. Під час семестрового контролю (заліку, екзамену) перевіряється опанування здобувачами вищої освіти практичних навичок, набутих протягом 1-2 семестрів на практичних заняттях, а також виконання індивідуальної роботи протягом 3-4 семестрів, залежно від програми семестрів. Мінімальна загальна кількість балів для отримання позитивної оцінки з дисципліни – 60. З критеріями оцінювання навчальних досягнень здобувачів поточного та семестрового контролю і послідовністю накопичення балів студентів ознайомлюють на першому аудиторному занятті та за посиланням.</p>
<p>Особливості політики дисципліни</p>	<p>Під час вивчення навчальної дисципліни викладач та здобувачі комунікують завдяки таким засобам, як: Moodle, листування через e-mail, посилання на google-диск. Від студентів очікується регулярне відвідування усіх видів занять згідно з розкладом. Порядок повторного проходження контрольних заходів та ліквідації академічної заборгованості визначено Положенням про організацію та проведення поточного та семестрового контролю результатів навчання здобувачів вищої освіти. Необхідною вимогою під час навчання є дотримання академічної доброчесності</p>

Рекомендовані джерела інформації

- Баннік, В. М. (2007). *Сценічна мова*. Навч. посібник для студентів учбових закладів культури і освіти, шкіл мистецтв, керівників колективів художнього слова. Олександрія.
- Гладишева, А. О. (2007). *Сценічна мова. Дикційна та орфоепічна нормативність*. Навч. посібник. Київ: ТОВ «Червона Рута - Турс».
- Грицан, А. В. (2009). *Виховання режисера : психофізичний та інтелектуальний тренінг*: Навч. посібник. 2-ге вид., переробл. та доповн. Івано-Франківськ: Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника.
- Грінюк, Т. Л. (2019). *Віршована форма в сценічній мові. Засоби підвищення віршової виразності у роботі над жанром, родом, видом, формою віршування*. Навч. - метод. посібник зі сценічної мови. Харків: Естет Прінт.
- Кукуруза, Н. В. (2014). *Літературна композиція : від задуму до сценічного втілення*. Навч. посібник. Івано-Франківськ: Лілея-НВ.
- Нечаєнко, Т. В. (2000). *Словесна дія : Основи техніки мовлення*. Навч. посібник для студентів вищих навч. закладів культури і мистецтв. Київ: НАКККіМ.

Силабус розроблено відповідно до робочої програми навчальної дисципліни «Інформаційні технології в театральному мистецтві», затвердженої науково-методичною радою Харківського національного університету мистецтв імені І.П. Котляревського «26» червня 2025 р., протокол №9.